



Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters

Thom Dieben – Jahae Advocaten

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013





Opbouw van deze presentatie:

- 1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon
- 2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?
- 3. De EU-rechtsorde en strafrecht
- 4. Wanneer komt deze rechtsorde in beeld voor een strafpleiter?
- 5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?
- 6. Hoe en waar moet je dat verweer voeren?
- 7. Casus

2

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

Europese verwerpen
 Unierecht voor strafpleiters

3
Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013




1. Een beetje geschiedenis: van Rome via Maastricht naar Lissabon

1

Europese
Economische
Gemeenschap
(EEG)


2

Gemeen-
schappelijk
binnen-
lands &
veiligheids-
beleid
(GBVL)



3

Politie
en
Justitie
Samen-
werking
in Straf-
(JBS)
(PJSS)

- Aanvankelijk alleen economische samenwerking;
- 1992:** Verdrag van M'tricht;
 - > Introductie pijlerstructuur
 - > EG wordt EEG
- 1997:** Verdrag van A'dam:
 - > 'Asiel & Migratie' naar 1^e pijler
 - > 3^e pijler alleen nog strafrechtelijk van aard



4
Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013

Europese verwerpen
 Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

Eigenschappen van de 3^e pijler (PJSS):

- Creëren van een ruimte van “vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid”;
- Intergouvermenteel karakter (unanimiteit vereist);
- Eigen begrippenkader (kaderbesluiten ipv richtlijnen);
- Wetgevingsinstrumenten hebben niet alle eigenschappen van ‘gewoon’ Unierecht (in het bijzonder geen ‘direct effect’);
- Zeer beperkte betrokkenheid Europees Parlement (consultatierecht);
- Zeer beperkte jurisdictie HvJ EU

5

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013

Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

- **1999:** Europese Raad van Tampere: wederzijdse erkenning als “*hoeksteen van de justitiële samenwerking binnen de Unie*”;
 - Concept uit de 1^e pijler -> civiele vonnissen en beslissingen, rijbewijzen en diploma's;
- “Uit het beginsel van wederzijdse erkenning vloeit voort dat een strafrechtelijke beslissing genomen in een andere lidstaat wordt erkend en ten uitvoer gelegd als ware het een beslissing genomen door de eigen autoriteiten” (Kamerstukken II 32882, No. 7, p. 8)*
- Achterliggende gedachte: iedereen is partij bij EVRM -> onderling vertrouwen dat minimum beschermingsniveau gegarandeerd is. Terecht?
 - **2009:** Stockholm programma;



6

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013

Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

Stockholm programma: Procedural safeguards:

- **Measure A:** Recht op vertolking en vertaling in strafprocedures (Pb EU 2010 L 280/1)
- **Measure B:** Recht op informatie in strafprocedures (Pb EU 2012 L 142/1)
- **Measure C1:** Recht op toegang tot een raadsman
- **Measure C2:** Recht op gefinancierde rechtsbijstand
- **Measure D:** Recht op communicatie na aanhouding
- **Measure E:** Speciale rechten voor kwetsbare personen
- **Measure F:** Voorlopige hechtenis

7

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

Het verdrag van Lissabon:

- Pijlerstructuur verdwijnt (“begraven”). Voortaan uniform begrippenkader (richtlijnen ipv kaderbesluiten);
- Standaard is normale wetgevings-procedure (gekwalificeerde meerderheid + instemming EP);
- Maar: noodremprocedure (“afbreuk fundamentele aspecten strafrechtstelsel”) (art. 83(3) VWEU)
 - Softdrugs
 - Euthanasie
 - Abortus



8

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

1. Een beetje geschiedenis: Van Rome via Maastricht naar Lissabon

- Volledige jurisdictie HvJ EU
Uitzondering: pré-Lissabon wetgeving (kaderbesluiten) pas na 5 jaar (= 1 december 2014) (Protocol 36);
- Spoedprocedure indien VH verdachte (art. 267 VWEU);
- Europees handvest van de grondrechten wordt bindend (art. 6 VEU). EU treedt toe tot EVRM (art. 6(2) VEU);
- Europees aanklager (art. 86 VWEU)
 - Fraude tegen de EU
 - Later meer? (art. 86(3) VWEU)



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

- Na Lissabon twee verdragen en een handvest:
 - **Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU)** (oude EU-verdrag van Maastricht) (Pb EU 2010 C 83/13) ;
 - **Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)** (oude E(E)G-verdrag Rome) (Pb EU 2010 C 83/47); en
 - **Handvest van de Grondrechten van de EU** (PB EU 2010 C83/389)
 - (En een berg protocollen en verklaringen)
 - Protocol betreffende de overgangsbepalingen (Protocol No. 36);
- <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:NL:HTML>

11

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Vijf spelers:

1. **Europese Raad** (art. 15 VEU)
 - Bestaat uit regeringsleiders Lidstaten
+ permanente voorzitter (Van Rompuy)
+ president Europese Commissie (Barroso)
+ EU minister' Buitenlandse Zaken (Ashton)
 - Verantwoordelijk voor algemene politieke lijnen en prioriteiten EU;
2. **Europese Commissie (EC)** (art. 17 VEU)
 - Dagelijks bestuur en *guardian of the treaties*’;
 - Promoot algemene belangen EU;
 - Kan andere LS voor rechter slepen bij *non-compliance* (inbreuk procedure);
 - Heeft in principe exclusief initiatiefrecht wetgeving;



12

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

3. Raad van ministers ('de Raad') (art. 16 VEU)

- Samen met Europees Parlement wetgever;
- Vertegenwoordigt belangen van de LS;
- Bestaat uit ministers LS op hun vakgebied;
- *Qualified Majority Voting (QMV)*;



4. Europees Parlement (EP) (art. 14 VEU)

- Samen met de Raad wetgever;
- Vertegenwoordigt Europees belang;



5. Hof van Justitie van de EU (HvJ EU) (art. 19 VEU)

- “Verzekert de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de Verdragen”;
- Beslist op door LS, EC en particulieren ingesteld beroepen (art. 258, 259 en 263, lid 4 VWEU);
- Beantwoordt prejudiciële vragen (art. 267 VWEU);



13

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013

Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

- De EU is een **supranationale** organisatie (art. 1 VEU):
 - 1) Lidstaten hebben bepaalde **bevoegdheden** aan de EU toebedeeld
 - 2) om gemeenschappelijke **doelen** te bereiken.

De EU vormt daarmee “*een nieuwe rechtsorde*” waarmee de lidstaten “*hun soevereiniteit hebben begrensd*” (**Van Gend & Loos (Zaak 26/62)**)

- De toebedeelde **bevoegdheid** kan **exclusief** zijn (LS mogen het niet zelf meer) (art. 2, lid 1 VWEU) of **gedeeld** (LS mogen het alleen als de EU het niet (meer) doet) (art. 2, lid 2 VWEU).
- De **doelen** van de EU zijn (art. 3 VEU):
 - Creëren van een **interne markt** met als sluitstuk de **Euro** (economische en monetaire unie);
 - Creëren van een **ruimte van vrijheid, veiligheid en recht** -> geen binnengrenzen maar passende maatregelen voor buitengrenzen asiel, immigratie, en voorkoming en bestrijding van criminaliteit.
 - **Sociale doelen**: o.a. bestrijden van sociale uitsluiting en discriminatie, bevorderen van de gelijkheid van vrouwen en mannen en bescherming van de rechten v/h kind

14

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Verwezenlijking van de doelen van de EU:

1. **Rechtstreeks door de EU verdragen**, (bijvoorbeeld door het toekennen van rechten denk aan de zgn. ‘klassieke EU-rechten’) (Primaire Unierecht)
2. **Aanvullend optreden** door de EU instellingen (bijvoorbeeld door het uitvaardigen van wetgeving) (Secundaire Unierecht)

15

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Ad 1) De klassieke EU-rechten:

Ook wel ‘vier vrijheden’ genoemd:

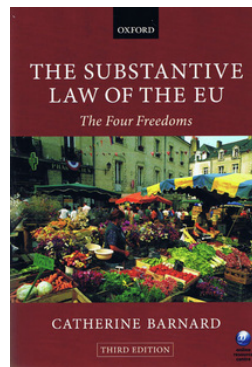
1. Vrij verkeer van **goederen** (art. 28 VWEU);
2. Vrij verkeer van **personen**;
 - Werknemers (art. 45 VWEU)
 - Vestiging (art. 49 VWEU)
 - Recht op verblijf (art. 21 VWEU)
3. Vrij verkeer van **diensten** (art. 56 VWEU);
4. Vrij verkeer van **kapitaal** (art. 63 VWEU);

Overkoepelend uitgangspunt:

Non-discriminatie beginsel (art. 18 VWEU) -> **Vatsouras (Zaken C-22/08 en C-23/08)**. Alleen discriminatie tussen EU-burgers. Art. 18 VWEU vindt “*geen toepassing in het geval van een eventueel verschil in behandeling tussen onderdanen van de lidstaten en onderdanen van derde landen.*” (par. 52)

16

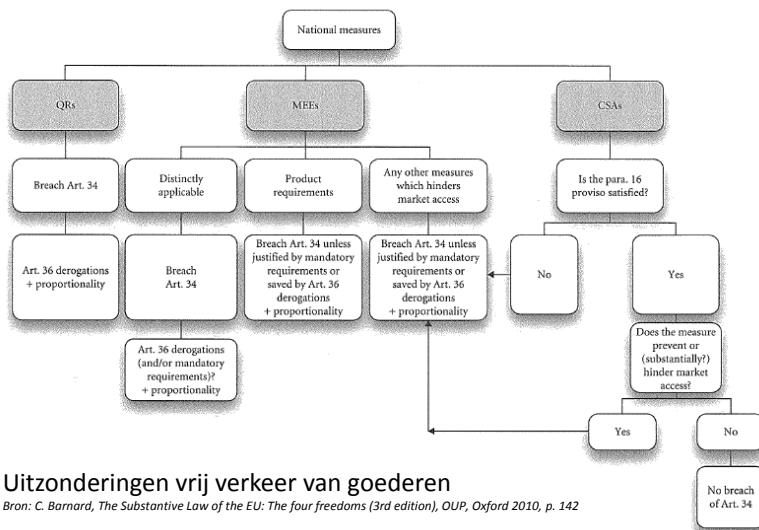
Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

- Klassieke EU-rechten niet absoluut.
- Jurisprudentie HvJ EU op dit punt is complex, casuïstisch en verschilt per specifieke vrijheid. Met name vrij verkeer van goederen heeft min of meer eigen regime.
- Algemene lijn is terug te vinden in **Gebhard (Zaak C-55/94)**
Uitzonderingen zijn toegestaan, mits deze (cumulatief):
 1. Zonder directe discriminatie worden toegepast
(Discriminatie? -> Dan alleen als verdragen het toelaten, bijv. art. 51 en 52 VWEU);
 2. Een objectieve rechtvaardiging vinden in dwingende redenen van algemeen belang;
 3. Geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen; en
 4. Niet verder gaan dan nodig is voor het bereiken van dat doel;

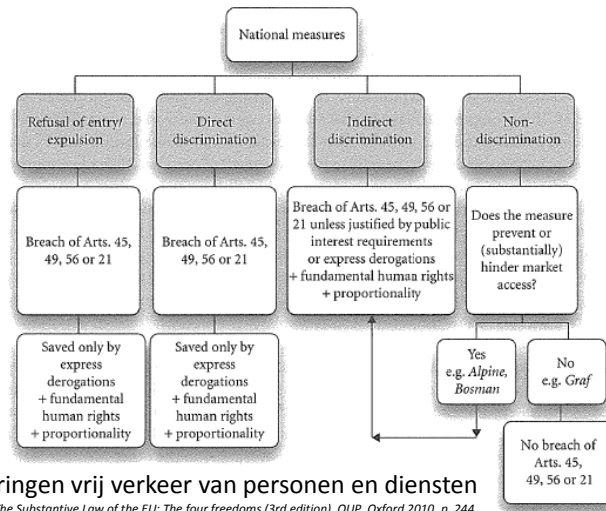
2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?



Uitzonderingen vrij verkeer van goederen

Bron: C. Barnard, *The Substantive Law of the EU: The four freedoms (3rd edition)*, OUP, Oxford 2010, p. 142

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?



Uitzonderingen vrij verkeer van personen en diensten

Bron: C. Barnard, *The Substantive Law of the EU: The four freedoms (3rd edition)*, OUP, Oxford 2010, p. 244

19

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Ad 2) Aanvullend optreden door de EU:

1. Beginsel van bevoegdheidstoedeling (art. 5, lid 2 VEU):

EU kan alleen optreden als zij daartoe een bevoegdheid heeft. Bevoegdheden die in de verdragen niet aan de EU zijn toegedeeld, behoren toe aan de LS.

2. Subsidiariteitsbeginsel (art. 5, lid 3 VEU):

EU mag als het bevoegdheid heeft alleen optreden indien en voor zover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de LS kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de EU kunnen worden bereikt.

3. Proportionaliteitsbeginsel (art. 5, lid 4 VEU):

De inhoud en de vorm van het optreden van de EU gaan niet verder dan wat nodig is om de doelstellingen van de verdragen te verwezenlijken.

20

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Bronnen van Unierecht:

1. Primair Unierecht:

- VEU en VWEU
- Handvest van de Grondrechten van de EU

2. Secundair Unierecht:

1. **Verordeningen:** Hebben algemene strekking. Verbindend in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke LS.
2. **Richtlijnen:** Verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat. -> Moet geïmplementeerd worden in nationale rechtsorde. LS wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.
3. **Besluiten:** Verbindend voor de geadresseerde(n) (denk bijvoorbeeld aan regulerend optreden door EC in mededingingszaken)

3. Rechtspraak HvJ EU

21

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Eigenschappen van Unierecht:

- **Direct effect** (rechtstreekse werking): Op Unierecht dat voldoende precies en duidelijk is kan bij de nationale rechter een beroep gedaan worden. Het is niet noodzakelijk dat dit recht eerst in de nationale rechtsorde wordt geïmplementeerd (**Van Gend & Loos (Zaak 26/62)**) (Cf. art. 94 Gw);
- **Suprematie** (voorrang): Unierecht gaat uit zich zelf voor op elke vorm van nationaal recht ongeacht de status daarvan (**Costa-ENEL (Zaak 6/64)**);
- **Indirect effect** (unierecht conforme interpretatie): De nationale rechter moet nationaal recht zoveel mogelijk uitleggen in lijn met Unierecht. Als een dergelijke uitlegging niet kan worden gegeven moeten onverenigbare nationale voorschriften buiten toepassing worden gelaten (direct effect) (**Marleasing (Zaak C-106/89)**);

22

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



stefblok.nl Nieuwsbrief Mijn VVD Contact Zoeken...

VVD Standpunten Actueel Mensen Agenda Over de VVD Pers
Stef Actueel Weblog Stef in de media Agenda Over Stef Blok

Home » Stefblok.nl » Stef Actueel » VVD wil grondwet aanpassen

VVD wil grondwet aanpassen

Printen

donderdag 23 februari 2012, door Stef Blok ★★★★★
Lees voor geen reacties

De VVD wil de positie van afspraken verstevigen.

Art. 94 Grondwet:

Binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften vinden geen toepassing indien deze toepassing niet verenigbaar is met een ieder verbindende bepalingen van verdragen en van besluiten van volkenrechtelijke organisaties.

De VVD heeft al jaren de wens – en staat daarin niet alleen – om immigranten niet direct toegang te geven tot alle sociale zekerheidsrechten, maar ze deze geleidelijk te laten verdienen. Maar voorstellen daartoe worden tot nu toe door de regering en de Raad van State afgewezen omdat daarvoor geen ruimte zou zijn in de verschillende internationale verdragen. Verdragen die dateren uit een tijd dat er nog nauwelijks sprake was van sociale zekerheid en immigratie. Vervolgens dooft het debat omdat het parlement zich neerlegt bij die inschatting, er is geen discussie over hoe ver deze verdragen moeten reiken."

De initiatiefwet van de VVD die moet regelen dat immigranten inburgeren (zoals de taal spreken) alvorens gebruik te kunnen maken van sociale voorzieningen, werd in het verleden op dergelijke

Stef Blok
Fractievoorzitter VVD-Tweede Kamerfractie

Laatste artikelen van deze auteur

- Uit de bijstand
- Haagse hype
- Friesland
- Gedoe
- Fractievoorzitters

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

- Vanaf wanneer heeft het deze eigenschappen?
-> Datum inwerkingtreding (meestal datum publicatie in Pb EU)
- Maar hoe zit dat dan voor richtlijnen? (deze zijn immers gericht tot LS en moeten eerst geïmplementeerd worden)
- **(in)direct effect:** Vanaf verstrijken implementatiedeadline (meestal 2 jaar nadat de richtlijn of het kaderbesluit in werking is getreden) (**Van Duyn v. Home Office (Zaak 41/74)**). Geldt voor het nationale recht als geheel, niet alleen de implementatiewetgeving (**Carbonari Zaak C-131/97**)
- **Gelimiteerde interpretatieverplichting:** Tussen datum inwerkingtreding en implementatiedeadline dient nationale rechter zich te onthouden van uitlegging van nationaal recht die, na het verstrijken van de omzettingstermijn, verwezenlijking van de met de richtlijn nagestreefde doelen ernstig in gevaar zou kunnen brengen (**Marleasing (Zaak C-106/89)**)

2. Hoe ziet de EU-rechtsorde er nu uit?

Samenvattend:

Datum aannemen richtlijn Inwerkingtreding (meestal datum publicatie Pb EU) Implementatiedeadline (meestal 2 jr. na inwerkingtreding)

← Gelimiteerde interpretatieverplichting ← (in)direct effect

Europese verweren
 Unierecht voor strafpleiters

25 Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013 **JAHAE** **ERA**

3. De EU-rechtsorde en strafrecht

Europese verweren
 Unierecht voor strafpleiters

26 Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013 **JAHAE** **ERA**

3. De EU-rechtsorde en strafrecht

- Oprichting Europese gemeenschappen (EGKS, Euratom in 1951; E(E)G in 1957)
- Strafrechtelijke competenties niet beoogd;
- Strafrecht immers bij uitstek geïdentificeerd met soevereiniteit van de lidstaten;
- Strafrecht als afgeschermd eiland binnen Europees recht?



27

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

3. De EU-rechtsorde en strafrecht

- Strafrechtelijke EU trein gaat op 21 maart 1972 rijden met het **SAIL (Zaak 82/71)** arrest:

“De doeltreffendheid van het gemeenschapsrecht mag niet verschillen naar gelang van de onderscheiden gebieden van het nationale recht, waarbinnen het zijn werking kan doen gevoelen ”

- Met andere woorden: ook het strafrecht is in z'n volledigheid onderworpen aan Unierecht;
- Lidstaat kan werking EU recht dus niet omzeilen door iets ‘strafrechtelijk’ te maken;

28

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

3. De EU-rechtsorde en strafrecht

- HvJ is los: Dus ook geen strafbepalingen in strijd met EU-recht.

1979: **Ratti (Zaak 148/78)**: Rechter moet nationaal recht buiten toepassing laten ook als dit strafrechtelijk van aard is indien dit strijdig is met EU recht dat direct effect heeft;

- Maar hoe zit het dan met de omgekeerde situatie: Dus als iets juist strafbaar zou moeten zijn volgens EU-recht?

1987: **Pretore di Salò (Zaak 14/86)**: Richtlijnen die direct effect hebben gekregen kunnen niet uit zichzelf en zonder implementatie in de nationale rechtsorde gedrag strafbaar stellen of strafverzwarend werken;

29

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



3. De EU-rechtsorde en strafrecht

Want (zie ook **Marshall (Zaak 152/84)**), vaste rechtspraak dat:

“[e]en richtlijn uit zichzelf geen verplichtingen aan particulieren kan opleggen en dat een bepaling van een richtlijn als zodanig niet tegenover een particulier kan worden ingeroepen. Uit een richtlijn die niet in het nationale recht van een Lid-Staat is omgezet, kunnen bijgevolg geen verplichtingen voortvloeien voor particulieren, niet ten opzichte van andere particulieren en zeker niet ten opzichte van de Lid-Staat zelf.”

- Dus richtlijnen hebben direct effect, behalve als dat slecht is voor de verdachte. Maar hoe zit het dan met indirect effect?

1987: **Kolpinghuis (Zaak 80/86)**: Indirect effect van richtlijnen vindt grenzen in “*de algemene beginselen van het recht die deel uitmaken van het gemeenschapsrecht, en met name in het rechtszekerheidsbeginsel en het verbod van terugwerkende kracht*”. Ook indirect effect kan dus niet ten nadele van de burger (en dus ook verdachte!) werken.

30

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



3. De EU-rechtsorde en strafrecht

- 2008: **Impact (Zaak C-268/06)**: Indirect effect kan om die reden dus ook niet dienen als grondslag voor een uitlegging *contra legem* van het nationale recht;
- Maar, zoals HvJ al eerder had bepaald, gelijke monniken, gelijke kappen:

2004: **Pfeiffer et al. (Zaken C-397/01 tot C-403/01)**: Als nationaal recht interpretatie *contra legem* toestaat in eigen rechtsorde moet dit ook gelden voor indirect effect van richtlijnen (gelijkwaardigheidsbeginsel);

Dus: Unierecht dwingt niet tot uitleg *contra legem* maar lijkt zich er ook niet tegen te verzetten, zeker niet als dit ten voordele van de verdachte strekt. (Zie ook par. 29 conclusie AG Kokott in *Gueye en Sanchez* (Zaken C-483/09 en C-1/10); en par. 89 conclusie AG Bot in *Wolzenburg* (Zaak C-123/08)

31

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



3. De EU-rechtsorde en strafrecht

Resumerend: (in)direct effect Unierecht en strafrecht:

- (In)direct effect ook van toepassing in het strafrecht;
- Richtlijn heeft (in)direct effect vanaf verstrijken implementatiedeadline;
 - Direct effect: alleen de bepalingen van de richtlijn die “*voldoende precies en duidelijk*” zijn;
 - Indirect effect: alle bepalingen in de richtlijn;
- (In)direct effect van richtlijnen kan nooit ten nadele van de verdachte werken;
- Indirect effect dwingt niet tot een uitleg *contra legem* maar lijkt zich hier ook niet tegen te verzetten als het nationale recht hier voor haar interne rechtsorde in voorziet en een dergelijke uitleg strekt ten voordele van de verdachte.

32

Europese verwerpen – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



3. De EU-rechtsorde en strafrecht

- Voorbeeld uit de praktijk: **Berlusconi et al. (Zaak C-387/02)**

- Verdenking valselyk opmaken jaarrekeningen binnen bedrijven;
- Ovj begint strafzaak;
- Verlaagt als premier strafmaxima (Decreet 61/2002) Gevolg -> feiten verjaard;
- Decreet strijdig met verplichtingen op grond van vennootschapsrichtlijnen;
- Buiten toepassing laten nieuw verjaringstermijn op basis van vennootschapsrichtlijnen?
- HvJ: Nee, dan zou richtlijn strafverzwarende werking hebben;



33

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

4. Wanneer komt deze rechtsorde in beeld voor een strafpleiter?

34

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

4. Wanneer komt deze rechtsorde in beeld voor een strafpleiter?

1. (A) Het strafvorderlijk optreden of (B) de strafbaarstelling als zodanig maakt een inbreuk op de klassieke EU-rechten van je cliënt (of de uitwerking daarvan in secundaire wetgeving);

- A) Britse zakenman in voorlopige hechtenis die daardoor niet meer vrij kan reizen door de EU;
- A) Beslag op banktegoeden NL onderneming zodat grote overname in FR niet door kan gaan;
- A) Vervolg in NL voor een feit waarvoor deze persoon in een andere lidstaat is vrijgesproken (*ne bis in idem*);
- B) Verbod op importeren Duitse schroeven zonder importvergunning;
- B) Verbod om meer dan de helft van je personeel uit EU-burgers te laten bestaan;

2. Het feit waarvan je cliënt beschuldigd wordt is (mede) strafbaar gesteld op grond van secundaire EU-wetgeving;

- Lidmaatschap criminele organisatie (Kaderbesluit 2008/841/JBZ);
- Terrorisme (Kaderbesluit 2002/475/JBZ);
- Kinderporno (Richtlijn 2011/92/EU);
- Witwassen (Kaderbesluit 2001/500/JBZ);
- Corruptie (Kaderbesluit 2003/568/JBZ)
- Racisme en vreemdelingenhaat (Kaderbesluit 2008/913/JBZ);
- Mensenhandel (Richtlijn 2011/36/EU)
- etc.

35

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013


 Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

4. Wanneer komt deze rechtsorde in beeld voor een strafpleiter?

3. (Een gedeelte van) de procedure vindt z'n grondslag in secundaire EU-wetgeving;

- Overlevering (Kaderbesluit 2002/584/JBZ);
- Ontneming (Kaderbesluit 2005/212/JBZ);
- Overname executie straffen (voorheen WOTS) (Kaderbesluiten 2008/947/JBZ en 2009/299/JBZ);

4. Een procesdeelnemer ontleent rechten of aanspraken aan secundaire EU-wetgeving

- Recht op tolk verdachte die geen Nederlands spreekt (Richtlijn 2010/64/EU);
- Rechten van slachtoffer (Richtlijn 2004/80/EG; Kaderbesluit 2001/220/JBZ);
- Recht op raadsman verdachte



36

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013


 Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

37

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

- *Ad 1)* De inbreuk op het klassieke EU-recht is *in concreto* of *in abstracto* niet gerechtvaardigd;
- *Ad 2-4) A)* Nederland heeft de wetgeving niet, onjuist of onvolledig geïmplementeerd; of B) de EU-wetgeving zelf is onrechtmatig
- **Gevolg:**
 - Beslag of detentie is onrechtmatig -> opheffing beslag / invrijheidstelling;
 - Ten laste gelegde feit is niet strafbaar -> OVAR;
 - Bestanddeel uit de delictsomschrijving moet anders worden uitgelegd of kan niet bewezen worden verklaard -> vrijspraak;
 - Een andere procesdeelnemer (denk aan slachtoffer) heeft meer procedurele rechten;
 - De verdachte heeft meer procedurele rechten;

Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

38

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

Ad 1) De inbreuk is *in concreto* of *in abstracto* niet gerechtvaardigd

- Wordt de inbreuk zonder discriminatie toegepast? (Discriminatie? -> Dan alleen als verdragen het toelaten, bijv. art. 51 en 52 VWEU);
- Vindt de inbreuk een objectieve rechtvaardiging in dwingende redenen van algemeen belang?;
- Is de inbreuk geschikt om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen?; en
- Gaat de inbreuk niet verder dan nodig is voor het bereiken van dat doel;

39

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

Ad 2-4) A) Nederland heeft de secundaire wetgeving niet, onjuist of onvolledig geïmplementeerd; of B) de EU-wetgeving zelf is onrechtmatig

- **Blik anders richten:** Vergeet MvT, Kamerstukken en HR. Unierecht prevaleert. Leidend zijn tekst richtlijn (kaderbesluit), preambule en jurisprudentie HvJ EU.
- Bij strijdigheid die ten nadele van de verdachte werkt moet nationale wetgeving buiten toepassing blijven (direct effect).
Let op! Kaderbesluiten hebben geen direct effect. Maar indirect effect mogelijk pas in hele extreme gevallen *contra legem*.
- Kijk naar uitspraken van buitenlandse rechters over uitleg van de richtlijn of het kaderbesluit.
- Controleer of de EU-wetgeving zelf rechtmatig is:
 - Heeft de EU een bevoegdheid om op te treden?
 - Wordt deze bevoegdheid ook gebruikt om een doel van de EU na te streven?
 - Is voldaan aan beginselen proportionaliteit en subsidiariteit?
 - Is de wetgeving in lijn met het Handvest en de algemene beginselen van Unierecht?

40

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

Let op bij beroep op het Handvest!

- Gericht (aan instellingen van) de EU. Uitsluitend van toepassing op LS “wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen” (“when they are implementing Union law”) (art. 51, lid 1)
- Duidelijk in geval van toepassing secundaire wetgeving (bijv. overleverings-procedure) maar wat in geval van inbreuk op klassiek EU-recht?
- Pre-Lissabon twee maatstaven: Eerste pijler: LS handelen “binnen het toepassingsgebied van het gemeenschapsrecht” (ERT (Zaak C-260/89)); Derde pijler: LS “[leggen] het recht van de Unie ten uitvoer” (Segi (Zaak C-355/04))
- Art. 51, lid 1 Handvest lijkt dus meer de tweede maatstaf te zijn -> enkele inbreuk op klassiek EU-recht is in dat geval onvoldoende om toepasselijkheid Handvest te triggeren. De MvT bij het Handvest verwees echter weer naar de tweede test (Pb EU 2007 C 303/17).

41

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

- HvJ EU hakt de knoop door in **Åklagaren (Zaak C-617/10)**. De door het Handvest gewaarborgde grondrechten moeten door de lidstaten worden geëerbiedigd:

“wanneer een nationale regeling binnen het toepassingsgebied van het Unierecht valt, zodat er geen gevallen kunnen zijn waarin het Unierecht geldt zonder dat die grondrechten toepassing vinden. Wanneer het Unierecht toepasselijk is, impliceert dit dat de door het Handvest gewaarborgde grondrechten toepassing vinden. Wanneer daarentegen een juridische situatie niet binnen het toepassingsgebied van het Unierecht valt, is het Hof niet bevoegd om daarover uitspraak te doen en kunnen de eventueel aangevoerde bepalingen van het Handvest op zich niet de grondslag vormen voor die bevoegdheid.”

- Van toepassing is dus de bredere ERT-test. **Åklagaren** uitspraak zeer kritisch ontvangen door o.a. Duitse *Bundesverfassungsgericht* (te brede lezing is *ultra vires!*) (Press release no. 31/2013 of 24 April 2013)
- Reikwijdte en uitlegging Handvest: minstens EVRM (art. 52, lid 3)

42

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



5. Welk EU-verweer kun je in een strafzaak voeren?

- Algemeen beperkingsartikel (art. 52, lid 1) -> doelstelling algemeen belang + proportionaliteit en subsidiariteit
- Verhouding nationale (grond)rechtenbescherming en Handvest (art.53)?
Melloni (Zaak C-399/11) :

“Weliswaar bevestigt artikel 53 van het Handvest dat, wanneer een handeling van Unierecht nationale uitvoeringsmaatregelen vereist, het de nationale autoriteiten en rechterlijke instanties blijft vrijstaan de nationale grondrechtenbescherming toe te passen, mits daardoor het beschermingsniveau van het Handvest, zoals door het Hof uitgelegd, en de voorrang, eenheid en werking van het recht van de Unie niet in het gedrang komen.” (par. 60)
- M.a.w. als een Unierechtelijke maatregel zelf voldoet aan het Handvest en de hogere nationale (grond)wettelijke bescherming de werking van deze maatregel doorkruist moet de nationale regeling wijken. (Cf. ook *Costa-ENEL*)

43

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



6. Hoe en waar moet je dat verweer voeren?

44

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



6. Hoe en waar moet je dat verweer voeren?

- Unierecht moet *first and foremost* door de lokale (rechterlijke) autoriteiten worden toegepast (dus ook politie en Ov!);
- Bij twijfel over de uitleg van Unierecht kan een rechterlijke autoriteit (dus ook RC!) hierover vragen stellen aan het HvJ EU
 - Hoofdregeel: elke rechter mag het, hoogste moet het (art. 267 VWEU)
 - Tenzij *acte clair* of *acte éclairé* (**CILFIT (Zaak C-283/81)**)
- Lat voor een *acte clair* ligt heel hoog (par. 16):

“Tenslotte kan de juiste toepassing van het gemeenschapsrecht zo evident zijn, dat redelijkerwijze geen twijfel kan bestaan omtrent de wijze waarop de gestelde vraag moet worden opgelost. Alvorens tot het besluit te komen dat dit het geval is, dient de nationale rechter ervan overtuigd te zijn dat die oplossing even evident zou zijn voor de rechterlijke instanties van de andere Lid-Staten en voor het Hof van Justitie. Enkel wanneer aan deze voorwaarden is voldaan, kan de nationale rechter ervan afzien de vraag aan het Hof voor te leggen, en ze op eigen verantwoordelijkheid oplossen”

45

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



6. Hoe en waar moet je dat verweer voeren?

- Weigering prejudiciële vragen te stellen zonder toepassing van de CILFIT criteria levert een schending op van art. 6 EVRM (EHRM, *Ullens de Schooten et Rezabak c. France*, Application Nos. 3989/07 et 38353/07, 20 september 2011); Evident onjuiste toepassing CILFIT criteria levert een aanspraak op schadevergoeding op jegens de staat (**Köbler (Zaak C-224/01)**);
- Hoewel een beslissing dus wordt uitgesteld tot de prejudiciële vragen zijn beantwoord *“blijft de verwijzende rechter bevoegd om bewarende maatregelen te treffen teneinde de belangen van partijen in afwachting van het arrest van het Hof te beschermen”* (Cf. Informatienota HvJ EU, Pb EU 2008 C 64/1);
- Verwijzende rechter kan verzoeken om toepassing spoedprocedure (art. 104ter Statuut HvJ EU). Gemiddeld binnen 70 dagen uitspraak maar kan sneller (in overleveringszaak zelfs binnen 40 dagen);
- Commissie vragen inbraakprocedure aan te spannen tegen NL
 - Weigering prejudiciële vragen te stellen;
 - Schending primaire of secundaire EU regelgeving (**Let op Protocol 36!**: Tot 2014 geen inbreukprocedures bij niet naleving kaderbesluiten!)

46

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



6. Hoe en waar moet je dat verweer voeren?

Prejudiciële vragen:

- Procedure die rechtstreekse samenwerking tot stand brengt tussen het HvJ EU “en de nationale rechterlijke instanties in de vorm van een niet-contentieuze procedure, waaraan ieder initiatief van partijen vreemd is en in de loop waarvan laatstgenoemden slechts worden uitgenodigd om te worden gehoord.” (**SAT Fluggesellschaft (Zaak C-364/92)**)
- Dus niet jij stelt ze maar de rechterlijke instantie -> verzoek om het stellen van prejudiciële vragen. Doe zelf een voorzet!
- Gevraagd wordt om uitleg van Unierecht. HvJ EU doet geen uitspraak in het geschil en laat zich ook niet uit over de vraag of een bepaalde nationale bepaling verenigbaar is met het Unierecht. Truc is de vraag goed te formuleren.

Dus niet: Is art. 140 Sr in strijd met het Unierecht?

Maar: Verzet het Unierecht zich tegen het strafbaar stellen van lidmaatschap van een criminele organisatie?

47

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

48

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Je hebt piketdienst en ontvangt de volgende melding van de piketcentrale.

Vraag 1: Hoe beoordeel je *in abstracto* of sprake is van een ‘Europees sausje’?

Vraag 2: Is er bij deze concrete piketmelding sprake van een ‘Europees sausje’?

Je belt voorafgaand aan je bezoek aan het politiebureau met de behandelend rechercheur. Die heeft het echter erg druk en wil behalve wat je al weet (naam cliënt, verdenking diefstal) verder niets over de zaak zeggen.

Vraag 3: Geeft het Unierecht nu al aanspraak op bepaalde informatie/ afschriften van bepaalde processtukken (bijvoorbeeld, de aangifte)?



49

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Op het politiebureau aangekomen bezoek je je cliënt in zijn cel. Het blijkt inderdaad een Pool te zijn die verder ook geen Nederlands spreekt. Je krijgt een tolkentelefoon en hebt na enige tijd een tolk Pools aan de lijn. Desondanks verloopt het gesprek heel moeizaam onder meer omdat de verbinding extreem beroerd is. Halverwege geeft je cliënt in gebrekkig Engels aan dat hij de tolk slecht kan horen en dat hij verder het gevoel heeft dat de kwaliteit van de vertaling te wensen over laat. Je probeert een andere tolk te regelen maar nog voor dat je die aan de lijn hebt staat de dienstdoende verbalisant op de celdeur te bonken. Hij wil beginnen met horen en meent dat je je kans hebt gehad. Jij wilt je cliënt eerst nog spreken met een fatsoenlijke tolk en zegt – niet gehinderd door enige kennis van zaken – tegen de agent dat je cliënt hier op grond van EU regelgeving ook recht op heeft. Zonder fatsoenlijke tolk, geen verhoor.



Vraag 4: Geeft het Unierecht inderdaad recht op een deugdelijke tolk?

50

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus



Vraag 5: Gesteld dat een dergelijk recht besloten ligt in Richtlijn 2010/64/EU. Kan je namens je cliënt nu al een beroep doen op deze richtlijn? Zo ja, in welke mate?

Vraag 6: Wordt dit anders indien de casus zich een jaar later (in 2014) afspeelt?

De agent kijkt je verbaasd aan en zegt dat je dat maar bij de officier moet aanklaarten: "Ik ga nu gewoon verhoren". Enigszins gepikeerd zeg dat je dan in ieder geval aanwezig wilt zijn bij het verhoor.

Vraag 7: Biedt het Unierecht (in het bijzonder het Handvest en de *procedural safeguards*) een recht op aanwezigheid tijdens politieverhoren?

51

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Je cliënt wordt gehouden en in verzekering gesteld. De volgende dag (vrijdag) wordt je om 10:00 uur door het Bureau RC gebeld dat de voorgeleiding twee uur later zal plaatsvinden. Je vertrekt als een malle naar de rechtbank en leest zo goed en zo kwaad als het kan in deze korte tijd het voorgeleidingsdossier. Hieruit blijkt dat je cliënt wordt verdacht van een serie diefstallen van buitenboordmotoren. De vordering bewaring ziet primair op diefstal, subsidiair heling. Toegevoegd aan de oorspronkelijke piketmelding zijn verder witwassen en lidmaatschap van een criminele organisatie met als oogmerk het stelen van buitenboordmotoren en het witwassen van de opbrengsten. Voorts blijkt uit het dossier van een nauwe samenwerking tussen de Nederlandse, Duitse en Poolse justitie. Er zijn diverse rechtshulpverzoeken gedaan op basis van het EU-rechtshulpverdrag. Hiermee is blijkbaar belastend bewijsmateriaal verzameld. Deze stukken zitten echter niet in het voorgeleidingsdossier. Tot slot blijkt dat er twee medeverdachten op basis van een Nederlands Europees Arrestatiebevel in Duitsland zijn aangehouden.

Vraag 8: Wat zijn de gevolgen voor een mogelijk 'Europese sausje' van 1) het ontbreken van een aantal stukken; 2) het toevoegen van witwassen en de criminele organisatie; 3) de rechtshulpverzoeken; 4) de EAB's?

52

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Het voorgelingsdossier roept veel vragen op die je graag aan je cliënt wil voorleggen (nog los van het feit dat je hem nog überhaupt niet fatsoenlijk gesproken hebt). De tolk is er echter nog niet. Als deze om 12:00 stipt aan komt lopen wil de RC meteen beginnen. Je acht je cliënt en jezelf onvoldoende voorbereid.

Vraag 9: Biedt het Unierecht soelaas?

Naar aanleiding van je scene op de gang mag je van de RC alsnog een half uur in het bijzijn van een tolk met je cliënt spreken. Hij vertelt je dat hij voor een grote Duitse transportmaatschappij vrachtwagenchauffeur is. Dit bedrijf specialiseert zich in het vervoeren van diverse producten voor met name de auto/motor handel. Ditmaal was hij met de buitenboordmotoren onderweg vanuit Rotterdam naar Gdansk. De motoren zijn van een grote plezierjachtenfabrikant aldaar. Je cliënt woont toevallig ook in Gdansk en heeft daar een vaste woon- en verblijfplaats. Je kijkt nog eens goed naar de vordering bewaring en ziet dat vluchtgevaar de enige grond is.

Vraag 10: Heeft het verhaal van je cliënt consequenties voor het ‘Europese sausje’ in deze zaak?

53

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Stel je cliënt is niet Pools maar Nederlands. Verder was hij niet onderweg naar Gdansk maar naar Groningen en vervoerde hij geen buitenboordmotoren maar state of the art opblaaspoppen met revolutionaire zuig- en trekfunctie. In verband met diverse ongelukken bij het gebruik daarvan en omdat de regering onder invloed van de Christen Unie en de SGP dergelijke surrogaatseks überhaupt verwerpelijk vindt heeft Nederland de import en het voorhanden hebben van deze poppen verboden. Je cliënt wordt uitsluitend overtreding van dit importverbod en het voorhanden hebben van de opblaaspoppen ten laste gelegd.

Vraag 11: Maakt dit een verschil voor het antwoord op de vraag in hoeverre hij een beroep kan doen op zijn klassieke EU-rechten? En wat als de opblaaspoppen ook nog eens niet uit Spanje komen maar in Nederland zijn gefabriceerd?



54

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Terug naar de oorspronkelijk casus. Nadat je met je cliënt hebt overlegd begint de voorgeleiding. Na het verhoor geeft de rechter-commissaris je de gelegenheid je over de vordering uit te laten.

Vraag 12: Welke Europese aspecten en verweren spelen in je betoog een rol?

De RC schorst je cliënt. Deze geeft aan meteen terug willen keren naar Polen. De volgende dag hangt je cliënt echter al weer aan de lijn. Er blijkt conservatoir beslag (art. 94a Sv) te zijn gelegd op zijn vrachtauto. Je cliënt heeft deze echter nodig voor zijn onderneming. Hij heeft immers maar een vrachtauto en als hij hier niet over kan beschikken heeft dit grote gevolgen voor zijn onderneming. Een mogelijk faillissement zou desastreus zijn voor je cliënt en zijn ondersteunend personeel. Nadat je cliënt je ter onderbouwing van deze stelling diverse stukken heeft toegezonden dien je een klaagschrift ex art. 552a Sv in. Nu de zaak vooral lijkt te draaien om de vraag of het belang van jouw cliënt zwaarder moet wegen dan dat van het OM twijfel je over de kans van slagen van het klaagschrift. Op grond van vaste jurisprudentie van de Hoge Raad lijkt er voor een dergelijke belangenafweging immers helemaal geen ruimte bij een conservatoir beslag.

Vraag 13: Maakt het Unierecht dit wellicht anders in deze zaak?

55

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Enkele maanden later ontvang je een dagvaarding en een 17 ordners tellend einddossier. De dagvaarding is uitgebreid ten opzichte van de vordering bewaring. Blijkbaar is tijdens de doorzoeking van de cabine van de vrachtauto een laptop aangetroffen met daarop een grote hoeveelheid kinderpornografisch materiaal. Dit is als feit 4 op de dagvaarding gezet. Ook blijkt dat je cliënt in Nederland nog een hele oude zaak open had staan met betrekking tot vervalsing van tachograafgegevens. De officier van justitie wil doorpakken en heeft deze zaak als feit 5 gevoegd bij de huidige zaak.



Vraag 14: Je vindt het van groot belang dat je cliënt een vertaling krijgt van de belangrijkste processen-verbaal uit het einddossier. Biedt het Unierecht aanspraak op een dergelijke vertaling?

56

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Je cliënt zegt dat hij voor de tachograaffraude al een keer eerder heeft moeten voorkomen in Polen. De lokale officier van justitie had echter niet heel voortvarend opgetreden zodat de rechter in Gdansk de zaak uiteindelijk verjaard heeft verklaard. Je neemt hierover contact op met de officier van justitie. Deze ziet echter geen probleem. De zaak is immers verjaard. Er is geen oordeel over de feiten geweest laat staan dat je cliënt is vrijgesproken of veroordeeld. Hij zal feit 5 dan ook handhaven op dagvaarding.

Vraag 15: Staat het Unierecht *in casu* in de weg aan een tweede vervolging voor feit 5?

Je cliënt stelt dat het dossier in de verste verte niet compleet is en wil dat er allerlei stukken aan worden toegevoegd. Deze stukken moeten echter in Polen worden opgevraagd.

Vraag 16: Biedt het Unierecht zelfstandige mogelijkheden voor bewijsgaring voor de verdediging?

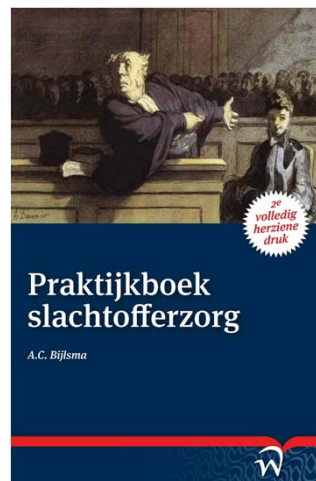
57

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

Stel de zaak speelt zich af in 2011. Vlak voor aanvang van de inhoudelijke behandeling van de zaak ontvangt de rechtbank een brief van een vader van een van de kinderen die op de kinderporno plaatjes te zien is. In deze brief geeft de vader aan dat nu zijn zoontje van 2 jaar oud dit zelf nog niet kan hij namens hem het woord wil voeren. De officier van justitie stelt zich op het standpunt dat hoewel Nederland een dergelijk spreekrecht formeel niet kent (HR LJN: BR1149), een kaderbesluit-/richtlijnconforme uitleg vereist dat dit recht wordt ingelezen in art. 51e Sv. De officier van justitie doet in dit verband een beroep op art. 3 jo. overweging 5 in de preambule van Kaderbesluit 2001/220/JBZ (slachtoffer-kaderbesluit) en art. 20 van Richtlijn 2011/92/EU (kinderpornorichtlijn).



Vraag 17: Snijdt de stelling van de officier van justitie hout?

58

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



7. Casus

De officier rekwireert tot een volledige bewezenverklaring en een gevangenisstraf van 8 maanden onvoorwaardelijk. Tevens vordert hij op grond van art. 28, lid 1 onder 5 jo. art. 235 Sr als bijkomende straf een verbod op het uitoefenen van het beroep van vrachtwagenchauffeur. Zijn onderbouwing voor deze aanvullende eis is dat uit de documentatie van je cliënt blijkt dat hij in Polen al een keer eerder voor valsheid in geschrifte is veroordeeld. Ook hier ging het om vervalsing van tachograaf gegevens. Volgens de officier van justitie is daarom Kaderbesluit 2008/675/JBZ (wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten) van toepassing in deze zaak. Nu de Poolse rechter in vergelijkbare gevallen bij recidive verplicht is een dergelijk beroepsverbod op te leggen meent ze dat een kaderbesluit conforme interpretatie van art. 28, lid 1 Sr er daarom toe dwingt dat ook de Nederlandse rechter hiertoe overgaat.



Vraag 18: Heeft de officier van justitie gelijk?

59

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters

7. Casus

Uiteindelijk wordt je cliënt ondanks je verweren door de rechtbank veroordeeld tot een onvoorwaardelijk gevangenisstraf van 12 maanden. Het Gerechtshof bevestigt deze uitspraak en je cliënt besluit niet in cassatie te gaan. Het is inmiddels 2017 en hij wil van de zaak af. Als het even kan zou hij ook graag zijn straf in Polen uit willen zitten. Ook omdat hij er vanuit gaat dat de rechter hem daar een lagere straf zou hebben opgelegd zodat hij er waarschijnlijk nog wel beter van wordt ook.

Vraag 19: Is Polen op grond van Kaderbesluit 2008/909/JBZ verplicht de executie van de straf over te nemen?

Vraag 20: Wordt de Nederlandse straf in Polen nog omgezet naar Poolse maatstaven?

Vlak na zijn besluit naar Polen terug te willen keren ontmoet je cliënt in een Nederlandse bar de liefde van zijn leven. Hij bedenkt zich geen seconde en besluit niet langer mee te werken aan overdracht van de straf in Polen.

Vraag 21: Is toestemming van je cliënt in deze zaak vereist om de straf over te kunnen dragen?

60

Europese verweren – Unierecht voor strafpleiters – ERA – Dublin, 19 oktober 2013



Europese verweren
Unierecht voor strafpleiters